

Izhaja vsak četrtek,
Velja s poštnino vred in
v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
„ pol leta . 1 fl. 50 k.
„ 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
„ pol leta . 1 fl. 30 k.
„ 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznani se prijemajo in
plača se za navadno vrstico
če se oznanilo natisne en-
krat, 10 kr., če dvakrat,
15 kr., če trikrat 20 kr.,
in vsakokrat za kolek 30 k.

Štv. 43.

V Mariboru 27. oktobra 1870.

Tečaj IV.

Z bojišča.

18. t. m. se je podalo Chateaudun po 10urnim bojeva-
nju Prusom. Francozi so se branili prav junaško in so so-
vražnikov mnogo pomorili, vse je bilo vendar zastoj, ker
Prusov je bilo mnogo več kot Francozov.

O bitvi 14. t. m. pri Parizu, pri kateri so Prusi zgubili
više tri tisoč mož, poroča general Hartmann tako-le: Prvo
krilo 4 in levo krilo 3 je bilo od Francozov vrženo nazaj
nagnano v take položaje, v katerih se ni moglo držati. Fran-
cozi so nenadoma napadli naše prednje straže in so jih vr-
gli iz vseh položajev, če ravno so se prav hrabro branili,
Francozi so šli povsod naprej in so s svojimi kanoni in mi-
trelezami tako strahovito na nas streljali, da se nismo mogli
dalje držati. Vsaki bajonetni napad so hrabro odbili. Tri
najvažnejše naše batrije so Francozi vzeli. Nemci so se
branili kakor levi, morali so vendar iz vseh položajev nazaj.
Tako pišejo Nemci sami.

O napadu 14. t. m. Bazaina na obsedno nemško ar-
mado pri Metz, pa pišejo francoske novine tako-le: Bazaine
je z 80.000 možmi napal Pruse, jim uničil 26 bataljonov in
2 konjiška polka, je razdjal plavže in cerkev v Ars-u in je
sovražniku odvzel 193 vozov živeža in streljiva. Vojake ob-
sedne armade morajo večkrat zamenjavati, ker Bazaine s
slepilnimi napadi vojake jako utruja. Bazaine daje vsako
drugo uro znamenje k napadu in začne s topovi streljati. S
tim sili Pruse, da morajo biti vedno na nogah in pazljivi.
Pruski častniki priznavajo, da so tifus, Bazaine in pomanka-
nje spanja trije zlo hudi sovražniki. General Werder je tudi
telegrafiral 21. t. m. pruskemu glavnemu kvartiru te-le pre-
žalostne stvari za Pruse: „Od včeraj sem je morala nehati
vsaka komunikacija med menoj in Epinalom, ter med Epinal-
Luneville. Telegrafi so cele ure daleč čisto zginoli, želez-
nice so na blizu 100 mestih čisto razkopane in šinje pome-
tane v Mozello. Temu razdjanju je to krivo, da je velik
oddelek posade v Belfortu z porazumljenjem ljudstva in
mnogimi tisoči prostovoljcev marširal proti našemu levemu
krilu. To sem o pravem času zvedel ter nehal napredovati
in začel paziti na sovražno gibanje, ki pa je bilo le navi-
dežno, tako so prostovoljci dosegli svoj namen brez velike
težave. V mestu razpostavljene straže so večidel ujete, ne-
koliko jih je v boju ubitih. Vsled vsega tega sem moral
svojo operacijo prenehati.“ Iz vsega tega bi sledelo, da se
Francozom že nekoliko bolje, Prusom pa slabije godi.

Bazaine je bil tudi poslal svojega adjutanta v pruski
glavni kvartir, ki se je pogovarjal z Bismarkom, zakaj in
kaj se je sklenolo se nič ne zvé, iz početka se je pravilo,
da so se stavili pogoji, pod katerimi bi se naj podala trdnjava
Metz, zdaj je vse tiho.

Garibaldi je že osnoval celo armado v Vogezih iz pro-
stovoljcev, med kterimi je tudi mnogo rednih vojakov in dva
bataljona Italijanov. Razposlal je razklic, v kterem pravi,
da se ima zdaj Pruska vojevati z oboroženim francoskim
narodom.

Streljanje v Pariz je bilo že večkrat napovedano, in se
še zmirom ni počelo, ali ni še vse pripravljeno, ali to res
branijo kakor se sliši, nevtralne vlade, nekaj enakega je go-
tovo; mislimo vendar, da je resnica zadnje, ker najnovejši
telegram od 24. oktobra pravi, da se bode sklenolo začasno

pomirje, in da se bode pogovarjal Thiers z Bismarkom za-
stran miru. Prusi hočejo imeti Elzas in Lothringo in 1500
milijonov frankov odškodovanja za vojsko.

Nemška pravica.

V deželni poljedelski šoli v Krotenhofu pri Gradcu, je
bilo preteklo šolsko leto 27 učencev in sicer 13 v prvem,
9 v drugem in 5 v tretjem razredu. Med temi so bili samo
3 Slovenci, drugi pa vsi Nemci. Za uboge učence je usta-
novljeno 19 štipendij po 100 gold. in 120 gold.

Pred kratkim je deželni odbor imel podeliti 6 štipendij.
Med 22. prosilci za štipendije je tudi bilo 5 Slovencev. Sa-
mo eden Slovencev je vendar dobil štipendijo od 100 gold.,
drugih pet je bilo podeljeno Nemcem.

Kakor se nam iz gotovega vira poroča, so vsa mogoča
prizadevanja, da bi vendar dva Slovencev dobila štipendije,
bila celo brez vsakega uspeha.

Nauk iz tega si naj naši dragi slovenski bralci sami
izpeljajo. Mi samo opomnimo, da se je poljedelska šola v
Krotenhofu ustanovila tudi s slovenskim denarjem, da se tudi
z našim denarjem zdržuje in da štipendije tudi moramo pla-
čati mi z našim krvavo zasluženim denarjem. Ali pa mo-
rebiti večina graškega deželnega odbora misli, da je nam
Slovenem manje potreba povzdige poljedelstva kakor Nem-
cem!? — Ali smo mi samo zato, da moramo plačevati za
druge!? Stokrat smo že rekli in spet smo prisiljeni reči:
„Iz Gradca nimajo Slovenci nič pričakovati!“

Pojasnila

postave gledé povzdige reje goveje živine.

K. §. 9 in 10.

O vzdrževanju plemnih bikov na vzajemne
stroške in o razdelitvi stroškov.

Ker je skušnja učila, da je treba za k večjemu sto plem-
nih krav ali junic enega bika, če se ni velike zgube bati,
si mora več živinorejcev, ki imajo vsi skupaj nekako 100
plemni krav in junic, bika, ako ga ni med njimi, ki bi na
lastne stroške bika kupil in ga drugim živinorejcem posojal.
Boljše bi bilo, da bi si živinorejci vzajemno bika kupili, ker
ima vsak deležnik potem pravico do bika in na njega pazi.

Ako hočejo pri reji kaj pridobiti, je dolžnost živino-
rejcev, si spraviti prav dobrega in prav lepega bika. Izvr-
sten bik, ki zarodi lepa teleta, jim dá tudi večo vrednost, in
ako je cena vsakega teleta 5 gl. viša, znaša to na leto od
80 telet že 400 gl. več nego navadni dohodki. Tedaj so
stroški za nakup in rejo bika že prvo leto več kakor povr-
njeni. Vzajemno bika vzdrževati ni težka stvar.

Več sosednjih živinorejcev, ki premore skupaj 80 do
100 krav, naj si spravi vzajemnega primerne bika, ter mu
odmeni priličen hlev, ki je od vseh deležnikov precej enako
oddaljen. Bika ali izredijo na vzajemne stroške, ali ga pa
že dorašlega kupijo.

Kolikor jih stane, plačuje vsak po razmerju in se onemu,
ki ga ima v svojem hlevu, za plačilo še tudi pripusti gnoj.

Vzajemno si pa mislimo stvar tako, da vsak deležnik plačuje po številu krav; tedaj plačuje oni, ki ima 20 krav, dvakrat več od onega, ki jih le 10 redi.

Ako se biki ne prirejajo, je prilično, vsako leto kupiti plemnega bika, katerega je spuščati po spolnjenem drugim letom na junice, tretjim letom na krave in ga je četrto leto pitanega prodati in drugega bika na njegovo mesto kupiti. Kar se je pri prodaji bika in pri nakupu novega, mlajšega bika denarja prihranilo, naj se odloči za stroške reje.

Korist, katero bi imeli gospodarji po takem ravnanju, je tako očitna, da ni treba obširneje o njej govoriti. Upamo da ne bodo pokazali naši gospodarji manje složenosti od njenih prednikov, ki so imeli za vzajemno rejo plemnih bikov posebne pašnike in travnike.

K. §. 11.

O reji sposobnih in primernih bikov.

Plemni bik je le tedaj popolnoma sposoben in primeren, ako ga ni le dobro rabiti, ampak je tudi enake velikosti, rasti in barve s plemnimi kravami in junicami. Zastran koristi, ki jo imamo od goved, je treba na troje paziti: na mleko, odebeljenje in vprego. Vse troje se ne da pri istem živinčetu združiti. Da je žival zmolzna in pitovna, mora biti lahke, nježne rasti, drobnih kosti, tenkih nog in mehke dlake. Vprežena žival pa mora imeti ravno nasprotno lastnost; ona mora biti tršate rasti, žilavih, krepkih kosti, debele kože in trde dlake, da jej je mogoče, vsakemu vremenu kljubovati. Ali je mogoče, da je ista žival dvojne rasti? Gotovo ne, in ker to dobro vemo, se moramo po tem ravnati. Živino rejec, ki hoče svoje plemne živali imeti zmolzne in pitovne, mora gnati svojo drobnoraščeno, zmolzno kravo k drobnoraščenemu biku, ki se je zarodil od prav dobre zmolzne krave; po tem načinu dobiš zmolzna in pitovna teleta. Kdor pa hoče imeti vprežne živine, mora goniti svoje tršate krave k tršatemu biku, in tele še le po šestem mesecu rezati dati in smé prepričan biti, da bode izredil krepkih volov.

Ze stara skušnja je, da se zvrže tele, gledé velikosti, po kravi, gledé rasti pa po biku.

Ako vbreji velik bik malo kravo, ne bode tele veliko, ampak visokonogo, katero krava prav težko stori; ako pa vbreji veliko kravo enako velik ali tudi manjši bik, bode tele veliko, če dobiva krava, dokler je breja, obilo jesti.

Da se tele gledé telesne velikosti, dobro razvija, je treba dobre in dosta hrane. Visokorašča živinska plemena bolj in bolj pešajo, ako je premalo klaje, zarod za zarodom manjši postaja. A majhnorašča živinska plemena se po dobri in obilej klaji popravijo, in živali se ne le dobro redijo, ampak pleme postane, gledé rasti, tudi večje. Telesno velikost določuje tedaj tudi klaja in ne sami rod (pleme). Na barvo je pri živini tudi paziti, ker so živali lepe barve večje vrednosti. Od bika in krave enake barve dobiš tudi tele iste barve, a črn bik n. pr. naredi z rjavo kravo (rjavko) grdobarvno tele, z belo ali žolto pa pisano tele. Ker se na to ne gleda, in se brez ozira rabi zdaj bel, zdaj rjav, rdeč in črn bik, se tudi ni čuditi, da imajo nekatere srenje živali vseh barv in je tedaj celo pleme pokvarjeno.

Kaj je nam storiti s perjem od zelja ali pese?

Zarad dolgega deževnega vremena v letošnjem poletju je obilno krme in zelenjave prirastlo, tako da bode živina do zime dovolj zelene krme in paše imela. Ker je pa mogoče, da bode tudi letos ravno tako hitro zima nastopila, kakor lani — marsiktera znamenja in naravne prikazni nam to pravijo — bode se veliko zelene krme pokvarilo in se uničilo, ker je zavoljo premokrotnega zraka in vodenosti posameznih rastlin nikakor posušiti ne moremo. Vendar pa bi se vsako perje od zelja in pese v krmo porabiti dalo, ko bi naši kmetje hoteli napravljati skisališča ter pripravljati si v njih kislo krmo. Popotovaje po Štirskem imel sem dosta priložnosti kmetom priporočevati kislo (skisano) krmo.

Govoril sem o tem predmetu tudi v Ljubnem na gornjem Štajerskem; tam sem od izvrstnega kmetovavca gosp. Pichlmeier-ja zvedel, da si on že pet let z naj boljšim uspehom tako krmo napravlja. To tedaj ni čisto novo; kar eden dobrega in hasnovitega storiti zamore, naj tudi drugi

posnemajo. Izgled, kojega nam Pichlmeier daja, naj podpira moja prošnja, ki se glasi: „Kmetje! poskusite in dajte zeleno krmo skisati se“. Naj bolj je za to sposobno pesino, kuruzino in kapusovo perje, pa tudi vse zelene rastline sploh, jednako tudi plevel, če drugače njegovi obstanki živini škodljivi niso. Skisuje pa se v jamah, 5 do 6 čevljev globokih, 4 do 5 čevljev širokih in po potrebi dolgih. Pri napravljanju takih jam treba je paziti, da se kopljejo samo v ilovnato zemljo, blizo katere ne sme izvirati nobeni studenec; kjer je pa zemlja peščena, mora se jama z opekami sezidati in se zloge ali spahi s cementom zamazati. Tako napravljene jame trpijo dolga dolga leta in ni jih treba popravljati; v njih se tudi krma s prstjo ne onesnaži in pomeša. Važno je tudi, da se ogli in stene pri ovih jamah navpično sezidajo in napravijo, da se krmine rastline lože stisniti in enakomerniše obležati zamorejo. Ako ravno se razlovrstne rastline v eni jami okisati dajo, je vendar dobro, da se ne pomešajo vse vkup, ampak da se po vrstah polaga, postavim naj prej eno lego kuruzinega perja, navzgor eno lego zeljevega, slednjič pa pesinega perja; zakaj neko se popreje, drugo pa pozneje obleži in skisa. Skisanje pa nima drugega namena, kakor, da se zelena sočna krma mrazu in gnjilobe obvarje. Zarad tega morajo jame tako globoke biti, in tudi debelo s prstjo se pokrivati, da mraz do zelenjave ne more. Ednako morajo se odstranjevati vsi tisti škodljivi uplivi, ki bi gnjilobo ali trohnenje zelenjave vzročevati utegnili. Taki uplivi pa so toplota in zračni kislec. Vsem je znano, da meso po zimi — ravno zarad pomanjkanje toplote — dolgo frišno ostane, med tem ko v toplem poletju kmalo gnjiti začne. Ravno tako je znano, da se ribe frišne, nekaj opečene klobase, ako se z oljem polijejo in potem v kositarskih škatlicah zraku odtegnejo, držijo mesece in leta. Razun toplote in zraka je pa tudi nekaj mokrote potrebno, prej da kaj gnjiti zamore. Več je vode, manje kaj gnjije; ravno tako ne bode nič gnjilo, kjer vode čisto ni, ali kjer je je premalo, n. pr. pri senu in slami.

Kako težko smo letos otavo in deteljo posušili; kuruzina, sirkova, berjeva slama in pa perje od zelja ter pese bode se težko kaj posušiti dala. Najbolje bo tedaj, da ovo slamo in perje, dokler je še sočno, odtegnemo škodljivemu mrazu, toploti, posebno pa zraku; to se bo naj lažje zgodilo, ako se v zgoraj navedenih in popisanih jamah skisa. Zelenjava se polaga v jama, brez da bi poprej razrezala se, 6 do 9 palcev visoko naenkrat, ta lega se mora dobro potepati in zmučkati, tako da med posameznimi bilkami in debli nobeni zrak ne zaostaja. Precej vedla zelenjava se mora poprej politi, dolga krma pa, kakor kuruzna, sirek in ber, se snopčema v jama polaga. Ako je krma še prstena, mora se omiti. Ker se poteptana krma pozneje vendar še malo usede, treba, da se je nekaj nad jama nakupiči. Tako napolnjena jama se potem s prstjo — 2 do 3 čevlje visoko — pogrne in prst dobro potepta. Ako se je krma že precej poležala, navadno upade in pri ti priložnosti prstena streha rada razpoka; po razpoklinah pa dež in zrak najdeta pot do zelenjave. Zarad tega mora se vselej dobro paziti, da se vsaka poklina taki zadela.

V take jame spravljena krma postane v šestih ali osmih tednih kisla in dobi sladkokisli okus.

Obstoji pa več mesecev, da celo več let; živina, posebno pa svinje jo strašno rade žró.

Navadno se ta krma ne polaga sama, temuč kot pridatek k suhi in sicer se jemlje od nje četrti del. Iz jame pa se naenkrat samo toliko vzeti sme, kolikor se za dva dni rabi, ker bi se ostali del drugače lahko pokvaril.

Priporočam tedaj vsem kmetovalcem, da naj napravijo taka skisališča in se sklicujem v podporo tega priporočila ne le na svojo lastno večletno skušnja, ampak tudi na izgled, katerega nam v tem obziru daja g. Pichlmeier na Ljubnem.

Peter M. Feuser,
kmetijski potujoči učitelj za Štaj.

Dopisi.

Iz Gorice. Iz našega deželnega odbora se slišijo res prav čudne stvari. Moramo odkritosrečno reči, da smo dozdej bili prav ponosni, da se je v goriškem deželnem odboru uradovalo tudi slovenski, in da je bil slovenski jezik v tem deželnem uradu spoznan in priznan enakopraven, ravno tako kakor laški kot drugi deželni jezik. Dopisovalo

se je namreč iz deželnega odbora skozi tri leta slovensko ne samo slovenskim občinam in strankam, temoč tudi drugim c. k. uradnikom v vseh stopinjah in celo namestništvu in ministerstvu, tako da je bilo le od sporočevalca v deželnem odboru odvisno, v katerem jeziku da hoče dopisovati, in nihče se ni zarad slovenskega dopisovanja pritožil niti vlada ne. Temu se je vendar 5. t. m. odborova večina zopredstavila. Ker nemore verjeti, da bi bil kateri naših poslancev in odbornikov v tem zmislu glasoval, sumimo, da je bil odločen glas glavarjev. Ko je glavar tajniku dr. Abramcu naročil, naj slovenske spise za uradnike v italijanski jezik prestavlja, se je on, ki je tudi deželni poslanec, branil to storiti, čes, da ne bi izvrševalec krivičnih in nepostavnih sklepov. Tudi je neki glavarju brez ovinkov povedal, kaj je bil grof Pace v enakem primerljaju storil. V seji 14. oktobra je imel dr. Lavrič svojo odpoved oznaniti in iz odbora stopiti. To isto je tudi storil njegov namestnik. Tako se tedaj zdaj ponavlja v odboru, kar se je uni mesec v zboru godilo. Sklep in poročilo deželnega šolskega svetovalstva zastran prestrojenja tukajšnjih srednjih šol v dvojih narodnih realnih gimnazijah je odšlo pry dne tega meseca na Dunaj; rado vedni pričakujemo odpisa. Baron Pino nas je tudi že zapustil, novoimenovani deželni predsednik v Bukoviao, kamor je jako nerad odšel. Je pa tudi res malo modro ravnanje to, da ministerstvo uradnike tako premetava.

Baron Pino je ženialni uradnik, naše razmere je v kratkem času do dna spoznal in ni mu manjkalo resne volje pospeševati naše moralne in materialne interese, pa kaj kdar ima človek take gospodarje, kakor so tržaški in dunajski, in mora povrh še nositi obroč „verfassungstraftnosti!“ Pridobil je Pino za svoj okraj 5 novih pošt in se v kratkem pričenejo, za predelsko železnico si je močno prizadeval, posebno mu pa gre čast, da je ustrezal narodnim zahtevanjem v vseh razdelkih svojega področja. V deželnem zboru je bil prvi c. k. komisar, ki je slovenski govoril, pri okrajnem glavarstvu je vedno silil na slovensko uradovanje itd. Za povzdigo šolstva mu je bilo jako mar. Njegove zasluge je priznalo goriško mestno starišinstvo s tem, da mu je podelilo častno mestjanstvo in napravilo 7. t. m. krasno baklado. Tudi slovenske občine njegovega okraja mu pošiljajo adrese. Priznavavno adreso so mu poklonila tudi učiteljska državnih šol. Novi voditelj okrajnega glavarstva g. baron Rechbach je že tukaj, naše okolišče pozna, ker je tukaj služil, kako bode vendar šlo od zdaj naprej, to bomo še le čez nekoliko časa videli.

Od Velike Nedelje. Dragi „Slov. Gospodar!“ Z veseljem ti naznanjam, da so pri zadnji volitvi občinskega zastopa naše srenje narodni popolnoma zmagali. Nismo se nikdar nadjali, da bi zmagali tako eklatantno. Izvoljeni so, Bratuša Tomaž, posestnik kot občinski predstojnik, Petek Martin, c. k. poštnar in trgovec in Ferd. Goričan, usnjari in predsednik županijskega šolskega svetovalstva, kot svetovalec. Vsi trije skoz in skoz narodnjaki. Nemškutari so tedaj pri nas za zdaj pokopani.

V Laporjah 18. okt. Letošnja vinska trgateg je poprek komaj tretji del lanske. Ktero leto je pa spet polovico slabaje bilo od lanskega. Vino bode pač pri nas gledé veljave in moči dosti slabše od zadnjih dveh let.

Kjer so se pa ljudje v obilnih letih precej piti razvabili, bodo letošnje vino le za domačo porabo hranili, in ker ga prodati nočejo, mu tudi nobene cene ne delajo. Prihodnje leto bode pa pre obilno vina, na kar kaže to, da je listje iz mladik tako odpadlo, da so še petlice (štengelni) zgoraj ostali. Se ve, da še zima, mraz in poletni dež in toča imajo svoje uplive do vinogradov, ki nam lahko vsako rajtingo pokvari.

Iz Trsta. Naši Italijanissimi so radosti celo pijani, da se je Italijanom konečno vendar posrečilo vzeti stari večni Rim in si tako prisvojiti on kraj, o katerem so prej rekli, da je rana v italijanski nogi. Ali pa bode rana zdaj res zacelila, je drugo vprašanje. Mi privoščimo Italijanom vse veselje, ne bomo vendar nikdar molčali, če bodo začeli tudi segati po naših krajih — kakor to hočejo Nemci storiti na severni strani slovenske zemlje.

Italijani o Slovencih niti nič slišati ne morejo, in če se Slovenci le nekoliko za svoje narodne pravice potegujejo, že jim podtikajo ruske namere (kake?). Tako toži brez značajni italijanski list „Cittadino“, da so oblastniki slepi, da ne vidijo odkod pride nezadovoljnost med okolične Slovence, ko so se Prosečki in Ščedenski fantje brambovci so-

perstvaljali priseči k cesarski banderi, in so prisegli le k svoji domači. Potuhnjen „Cit.“ hoče gotovo s tim reči, da to pride od Rusov. Mi pa ga vprašamo, od kod pride to, da ste vi, ko ste pred kratkim pogostili goriške, italijanske telovadnike, na vse grlo vikali „Viva Italia“, kar vam nikdo ni branil; ali pa ste kedaj čuli, da bi Slovenci bili vikali, „Živela Rusija!“ Dalje, od kod pa pride to, da vi Italijani na vse kriplje delate do tega, da bi dobili v svoje roke mestno policijo? Policijo hočete imeti za svoje skrivne namene, da bi lože italijančili in bi vas pri vaših shodih živa duša ne motila, ako bi samo italijanske, od vas plačane policaje za vaše varuhe imeli, pa s te moke vendar ne bo nikdar kruha, ker bi se potem Slovincem preveč hudo godilo. Že ste postavili po vsej mestni okolici za vinske ogledube, za mestne mitnice itd., same Italijane, Furlane, pregnane Garibaldiance, ki kakor nekdanji rimski colnarji v Palestini s zaničevanjem slovenskega ljudstva opravljajo svojo dobro plačano službo.

Nagrado za „zgodovino Trsta“ 300 gold. je mestni zbor tudi pripoznal nekemu J. Cavalli, o katerem gotovo nikdo drugega nič ne vé, kot samo to, da zna dobro italijanski pisati, da pa bi res bil zgodovinar, o tem nobena duša nič ne vé, in vendar bode ta knjiga kot učna knjiga vpeljana v mestne okolične šole. Če bode knjiga enkrat tiskana, jo hočemo natanko kritizirati, kaj mislite, da je težko uganiti, kam z vsem tem namerjavate? — Našega izvrstnega zgodovinarja Godina-Verdelskega, ki je že sedem snopičev svoje zgodovine izdal, pa mestni zbor gotovo ne bo podpiral, priporočamo ga tim bolj vsem Slovincem, ker njegova knjiga bo izvrstna.

Politični ogled.

Dunajska vlada vendar ni sestavila posebne liste svojih kandidatov za Česko in sicer, kakor se misli zato ne, ker se je bala, da nebi našla zadost veljavnih mož, ki nebi protestovali, da bi se njih imena stavila na tako listo.

O ministerski krizi na Dunaju je zdaj spet vse tiho, mislimo zato, da je bil časnikarski hrup v tej zadevi samo narejen šunder ustavoverne stranke, ki z vso silo dela opozicijo proti vezdajni vladi. Ustavoverneži bi radi namreč spet imeli za ministre Giskra, Herbsta, Potockija, Lasserja, Stremayerja, Pillersdorfa, in morebiti tudi Rechbauerja, in pred vsem kot ministerskega predsednika kneza Auersperga. Ta klic je sicer zdaj spet omolkol. Da bi taki gospodje ustavovernežem po volji bili, to ni dvomiti, težko bodo vendar prišli na krmilo.

Ministerstvo ima spet neki nov program. Pravi se namreč, da hoče Poljakom vse dovoliti, kar zahtevajo in si je tako celo prikupiti. Čehom pa hoče dokazati, da bode njihova dalja opozicija brez vsakega uspeha, noče se vendar celo svaditi s Čehi. — V državnem zboru hoče ustanoviti neko srednjo stranko, posebno iz velikih posestnikov in tako nemško večino potreti, v verskih zadevah ne bode šlo dalje da ne razdraži fevdalce. Iz nemških oglasov gledé volitve v Česki, se spet zadost jasno vidi, da zastopcem Nemcev v Česki in Moravski ni mar za porazumljenje z državopravno opozicijo česko ne v, ne zunaj drž. zbora. To je sicer že dalnej bilo znano celemu svetu, samo naše ministerstvo še tega zdaj ali noče vedeti, ali res ne vé. Če bi opozicija tudi šla v drž. zbor in bi tamo imela dve tretjini in bi te dve tretjini večina na podlagi decemberske ustave priznala državno pravo krone česke, bi vse nič ne pomagalo. Nemški poslanci, kakor kažejo njih oglasi, bi proti temu popolnoma pravilnemu postopanju tudi bili, rekoč: „da se ustava po ustavni poti ne sme svojega upliva znebiti.“ Na Českem zdaj $\frac{3}{8}$ nemških prebivalcev toliko velja, kot $\frac{5}{8}$ Čehov, in na Moravskem $\frac{1}{4}$ Nemcev toliko kakor $\frac{3}{4}$ Čehov.

Hervajski deželni zbor se je spet začel 20. t. m., ali samo zato, da vredi deželne dohodke in stroške za prihodnje leto. —

V Berolin pride vsak dan neverjetno mnogo prošenj do vlade, ktere pošiljajo dvove, katerim je vojska vzela može. da bi se njim dala podpora za živež. V Vestfalski je samo pretekli mesec prosilo take podpore 11.817 vdov, otrok teh vdov pa je 22.723. V pokrajinah Porenskih zahteva podpore 14.312 udov in 29.619 otrok. Hanovransko vlado prosi podpore 9624 vdov in 26.418 otrok. Vrh omenjenih pa po pod-

pori kliče 80.000 žen in otrok, ki imajo može in očete pri armadi in so tedaj brez zaslužka. Dalje je prišlo oznanilo v Berlin, da Poznanska dežela zdaj ne more plačati davkov, ker je uboštvo v deželi preveliko. Kmet ne more orati zaradi pomanjkanja pomagачev, fabrike so skorej vse zaprte toraj tamo tudi ni zaslužka.

V Francoski vlada še zmirom vse mogoče pripravlja, za brambo.

Iz Rima se piše, da je finančni minister Sella, v svojem nagovoru rekel, na rimsko komisijo, da bo kralju naznanil želje rimskega ljudstva, da naj pride v Rim, in da bode Rim gotovo postal prestolno mesto, kar se še vendar mora izreči po parlamentarni postavi.

Iz Petrograda se piše, da je pruski vojaški pooblastnik odšel s pismom na kralja Wilhelma.

Novičar.

(Darila — premije — v srednjih šolah), ktere so zadnja leta odpravili ustavoverni liberalci, ki si vendar sami radi obešajo križe raznih redov na prsa, se bodo z nekimi spremembami spet vpeljale.

(Imenovanje.) Jožef Essel, dozdejni profesor na mariborski gimnaziji je imenovan za profesorja in začasnega ravnatelja nove c. k. višje realke v Mariboru; dalje je imenovan g. Jože Jonasech dozdejni profesor na grško-orientalski višji realki v Černovici, in A. Reibenschuch, dozdejni asistent na višji tehniki v Gradcu, oba za profesorja na novi višji realki v Mariboru.

(Mariborski mestni župan) g. Bankalari je pred kratkim izstopil in mesto njega je bil voljen 20. t. m. g. M Reiser, bilježnik v Mariboru skorej soglasno in je županstvo tudi prevzel.

(Svetozor Miletič), znan srbski rodoljub, pisatelj in poslanec, kteri je bil od porotne sodnije v zapor obsojen, je bil odpeljan 18. t. m. iz Pešta v Waitzen v ječo. Peljalo ga je 20 stražnikov do kolodvora, da bi zadušili vsako demonstracijo. —

(Okrožne sodnije) v Mariboru pravosodno ministerstvo za zdaj ni dovolilo.

(Odrežena prisega na ustavo.) Na novi višji realni gimnaziji v Novem mestu, so poprejšnji štirje učitelji franciškanskega reda, ki so skušnje za učiteljstvo napravili, o. Lud. Hrovat, Rafael Klemenčič, Bernard Vovk in Ig. Stavadaher, dobili službe z letno plačo 800 gold., poprej so imeli samo 50 gl. remuneracije. Pri nastopu svoje službe bi morali prisesti na ustavo brez dovoljenja g. provincijala. Nekim liberalcem se to postopanje francižkanov zlo čudno zdi.

(Pri velikem potresu v Kalabriji) ki je bil spet pred kratkim, je življenje zgubilo 140 ljudi, 300 pa jih je zlo ranjenih.

(Deželni brambovc) v tržaški okolici in tudi na Českem nočejo priseči zapovedane prisegi, in pravijo, da bodo desetletja znali braniti svojo domovino tudi brez prisegi. Mnoge so zaradi tega zaprli.

(Čitalnica v Boljuncu) napravi dné 30. t. m. besedo, igro „klobuk“, tombola in petje, ter vljudno vabi svoje ude, in vse druge rodoljube.

(† Lavridon Filip) bivši zdravnik pri sv. Križu pri Ljutomeru, je po kratki bolezni 20. okt. t. l. umrl v 28. letu svoje starosti. Ranjki je bil izvrsten zdravnik in narodnjak in zato ljubljen v celi okolici, in zato se je njegovega pogreba vdeležila velika množica ljudi, ki je prišla od oddaljenih krajev zapustivša doma vsa potrebna dela. Kot vljuden, dober in skrben zdravnik bo ostal v večnem spominu pri vseh, ki so ga poznali. V solzah vtopljenimi očmi smo vzeli slovo na grobu od našega ljubljeneca. Bog mu daj večni mir.

(Ponočna zarja, severno sijanje) je bilo pri nas 24. in 25. t. m. zvečer velikanska in krasna, celo obnebje je bilo takorekoč v enem ognju.

(G. Tomšič), urednik „Sl. Naroda“, je dobil od nameštništva dovoljenje, da sme napraviti tiskarno v Mariboru.

Listnica vredništva.

Vsem župnijam ptujskega okraja, ki so dozdejni dobivale po 4 in 3 liste „Slov. Gospodarja“, oznanjamo, da od 40. lista počenshi, bodo dobivale še do novega leta po dva lista zastoj. Tako je odločil iskren rodoljub, ki liste plačuje.

Učiteljska služba.

Za dvorazredno ljudsko šolo pri sv. Križu blizu Ljutomerja je razpisana služba podučitelja. Dokler ne bode plača učiteljev po novi postavi vredjena, bo podučitelj dobival na leto 50 gold. plače in 48 gold. pripomoči od deželuega odbora, brezplačno stanovanje in oskrbovanje. — Prosilci, ki znajo dobro oba deželna jezika, se naj oglašijo pri okrajnem šolskem svetovalstvu v Ljutomeru najkasneje do konca novembra 1870. leta.

Okrajno šolsko svetovalstvo v Ljutomeru 21. okt. 1870.

Haas, l. r.

c. k. okrajni glavar kot predsednik.

Zahvale.

Štejem si za dolžnost izreči javno zahvalo slavnemu generalnemu opravilstvu

zavarovalno društvo „VICTORIA“

ki je moj kvar, kterega mi je napravil o genj 28. septembra t. l., taki in popolnoma pripoznal ko sem ga naznanil, in meni že tudi danes, po ognju napravljeno škodo popolnoma izplačal z 4159 gold. 43 kr. Za to ravno tako hitro kakor vljudno postopanje se ne zahvaljujem samo omenjenemu društvu, temoč ga tudi zavarovalnemu občinstvu prav vroče priporočam.

Gyüre 6. oktobra 1870.

Aron Frid. Pächter.

Za natančno, brez vsakega dobitka izplačano povrnitev vse škode, katero mi je napravila strela, izrekam tukaj svojo srčno zahvalo zavarovalnemu društvu „VICTORIA“ in si štejem za dolžnost, zaradi obne koristi priporočati prav vroče to zavarovalno društvo vsakemu posestniku.

Lind pri Velikovecu.

Andreja Pogačar.

Janez Perlonig, Janez Wirth, priče.

Podpisani se čuti ugodno prisiljen izreči dolžno zahvalo slavnemu zavarovalnemu društvu „Victoria“ za hitro in popolno povrnitev škode, ktera ga je zadela po ognju, in ob enem tudi priporočati to društvo vsem, za zavarovanje proti ognju.

Laški trg, meseca oktobra 1870.

Seb. Oiks.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	fl.	k.	fl.	s.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	44	4	80	5	20	4	50
Rži	3	54	3	75	4	—	3	80
Ječmena	3	—	1	80	3	50	3	30
Ovsa	1	90	1	80	2	30	2	20
Turšice (koruze) vagan	2	58	3	70	3	40	3	60
Ajde	2	50	2	90	3	50	2	40
Prosa	2	80	2	90	3	50	2	50
Krompirja	1	25	1	70	1	30	1	—
Govedine funt	—	20	—	27	—	26	—	26
Teletnine	—	24	—	30	—	26	—	28
Svinjetine črste funt	—	30	—	28	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	50
" 18" " "	—	—	6	30	0	—	—	—
" 36" mehkih " "	4	—	—	—	6	20	8	50
" 18" " "	—	—	4	60	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	80
" " mehkega " "	—	50	—	50	—	45	—	70
Sena cent	1	20	1	80	1	70	2	—
Slame cent v šopah	1	76	1	50	1	—	1	80
" " za steljo	1	—	1	—	0	70	1	—
Slanine (špeha) cent	44	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	8	—	10	—	10	—	10

Napoleonor velja 9 fl. 86 kr. a. v.

Ažijo srebra 121.75.

Narodno drž. posojilo 66.70.

Loterijske srečke.

V Gradcu 22. oktobra 1870: **2 11 28 76 88**

Prihodno srečkanje je 5. novembra 1870.